

wisut.net ชี้แจง ANGKOR

วิสุทธิ ภิญญาวาณิชกะ

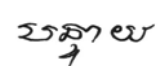

ผมไม่ได้เปิดดู บล็อก ของตัวเองมาเป็นเวลานานมาก ช่วงนี้ลองเปิดดู ก็พบผู้ใช้นาม ANGKOR เข้ามาอ่านและได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทความของผมถึง 3 เรื่อง ได้แก่ 1) ปราสาทโคกจิวกับเด่นบ้านด่าน 2) ปราสาทศิขรภูมิคืนความภาคภูมิใจสู่ท้องถิ่น และ 3) พระพุทธรูปสมัยทวารวดีที่เก่าที่สุดในประเทศไทย ก็รู้สึกดีใจที่มีผู้สนใจอ่านเรื่องที่เขียนและแสดงความคิดเห็นมา ก็ต้องขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วยครับ

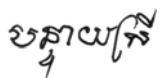
ความจริงทั้ง 3 เรื่องนี้ผมเขียนไว้นานแล้ว อย่างน้อยก็ 10 ปีขึ้นไป ปัจจุบันก็ล้างรา ไม่ค่อยได้เขียน แต่เมื่อมีผู้สนใจแสดงความคิดเห็นมา ก็ต้อง พรีน บทความเหล่านั้นออกมาอ่านทบทวนดูใหม่ ผิดถูกอย่างไรจะได้แก้ไขให้ถูกต้อง ก็จะทำกันไปเป็นเรื่องๆ ครับ

1. เรื่องปราสาทโคกจิวกับเด่นบ้านด่าน คุณ ANGKOR ได้แจ้งว่า ปัจจุบันกรมศิลปากรได้ทำการบูรณะชุดแต่ง และได้พบทับหลัง 1 ชิ้น และเสาประดับกรอบประตู 2 เสา มีลวดลายสวยงามมาก และยังระบุว่า เป็นศิลปะบันเตียสโรย นอกจากนั้นยังพบส่วนแขน และสันนิฐานว่าเป็นแขนของพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร เพราะมีสายลูกประคำอยู่ในมือ

ผมได้รับข่าวนี้ด้วยความตื่นเต้นดีใจ ดีใจที่ได้ทราบว่ามีการบูรณะปฏิสังขรณ์ศาสนสถานแห่งนี้แล้ว และดีใจที่ได้พบโบราณวัตถุหลายชิ้น ซึ่งจะ เป็นข้อมูลสำคัญในการศึกษาต่อไป ส่วนคุณ ANGKOR เป็นห่วงว่าโบราณวัตถุจะร้าวไหลไปนั้น อย่าเป็นห่วงเลยครับ มันร้าวไหลเป็นปกติอยู่แล้ว แต่เชื่อผมเถอะ ทรัพย์สมบัติของแผ่นดิน ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้หรือใครเอาไปก็เห็นมีอันเป็นไปทุกคน อยากรู้ก็ตาม สิ่งที่ได้แจ้งมา เป็นข้อมูลใหม่ที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง ก็ต้องขอขอบคุณ คุณ ANGKOR อีกครั้งครับ

และที่สันนิษฐานว่า ปราสาทโคกจิว อาจจะสร้างซ้อนทับปราสาทองค์เดิม หรือทับหลังที่พบนั้น นำมาจากปราสาทแห่งอื่น เช่น ปราสาทบ้านใหม่ไทยเจริญ เป็นต้น ก็เป็นข้อสันนิษฐานที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง และคงเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ส่วนคำว่า บันเตีย หรือ บันทาย คุณ ANGKOR แปลว่าบ้าน นั้น ผมไม่แน่ใจ เท่าที่ผมทราบ คำว่า บันเตีย หรือ บันทาย แปลว่า ป้อม ส่วนบ้าน คือ ฝุเตีย ปราสาทบันเตียสโรย

 (ออกเสียงตามคุณ) ก็คือ ปราสาทป้อมสตรี (ลองตรวจสอบดูใหม่จะครับ)

2. เรื่องปราสาทศิขรภูมิ คืนความภาคภูมิใจสู่ท้องถิ่น คุณ ANGKOR ได้แสดงความคิดเห็นไว้หลายประเด็น จะขอชี้แจงในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก คุณ ANGKOR ได้แสดงความเห็นว่า “ปราสาทระแงง ไม่ได้เป็นปราสาทเดียวที่มีทับหลังเป็นรูปศิวนาฏราช และมีเทพองค์อื่นๆเช่น พระวิษณุให้อังหวะ พระพรหมตีฆัง พระคณศติกกลง พระนางบรรพดี(=พระนางอุมา – ไม่ใช่พระนางลักษมีอย่างที่เข้าใจ)”

ขอเรียนชี้แจงว่า บทความเรื่อง ปราสาทศิขรภูมิคือความภาคภูมิใจสู่ท้องถิ่น เป็นการนำเสนอข้อมูลที่มีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์สมบัติทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น จะเห็นได้ว่าผมจะบอกแหล่งที่ตั้งของปราสาทและการเดินทางไปยังปราสาท ส่วนข้อมูลทางด้านประติมาณวิทยาของทับหลัง ผมได้อ้างจากนักวิชาการที่ศึกษาเรื่องนี้ ซึ่งมีความเห็นแตกต่างกัน เช่น กรมพระยาดำรงราชานุภาพ กล่าวว่า รูปบุคคลที่พอนร่าอยู่นั้นเป็นพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ซึ่ง ศาสตราจารย์หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล ได้โต้แย้งและวิเคราะห์ว่าน่าจะเป็นศิวนาฏราช ส่วนองค์ประกอบที่เป็นรูปบุคคลอื่นๆ ท่านได้นำเสนอว่า บุคคลที่นั่งถัดจากพระนารายณ์นั้น เป็นพระนางลักษมี ส่วน รศ.ดร สมมาตร ผลเกิด อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้ศึกษาประติมาณวิทยานทับหลังปราสาทศิขรภูมิ และระบุว่า บุคคลที่นั่งถัดจากพระนารายณ์นั้น เป็นพระนางอุมา ซึ่งความเห็นของคุณก็สอดคล้องกับ อาจารย์สมมาตร ผลเกิดอยู่แล้ว คุณจะเอาอะไรอีก? และผมได้สรุปว่า ภาพบุคคลและเรื่องราวของทับหลังชิ้นนี้ ยังเป็นข้อถกเถียงกันอยู่ในหมู่นักวิชาการ ซึ่งจะต้องหาข้อสรุปที่ชัดเจนต่อไป

ประเด็นที่ 2 ที่กล่าวว่า “แต่ยังมีปราสาทอื่นๆที่มีทับหลังเช่นเดียวกัน แต่ไม่ได้ศึกษาและนำมาเปรียบเทียบกัน ยกตัวอย่างเช่น ปราสาทภูสวนแดง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ จึงทำให้คิดว่ามีอยู่แผ่นเดียวในประเทศ ที่จริงนั้นไม่ใช่เลยนะครับ” ประเด็นนี้ผมขอเรียนว่า ผมไม่ได้เขียนเรื่องการเปรียบเทียบทับหลัง ฉะนั้นจึงไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องกล่าวถึงทับหลังศิวนาฏราช ของปราสาทภูสวนแดงแต่อย่างใด ส่วนใครที่อ่านบทความเรื่องนี้จะเข้าใจว่า ทับหลังศิวนาฏราชมีอยู่แผ่นเดียวในประเทศ ก็เป็นเรื่องสุดวิสัย ครับ

ประเด็นที่ 3 คุณ ANGKOR กล่าวว่า “ที่บอกกันว่าปราสาทระแงงอยู่ในสมัยนครวัดนั้น น่าจะคลาดเคลื่อน ผมว่าน่าจะเป็นสมัยที่ต่อกันระหว่างสมัยบาปวน และนครวัดมากกว่า (สมัยบาปวนตอนปลาย – สมัยนครวัดตอนต้น) เพราะเหตุอะไร จะแจ้งให้ทราบต่อไปเป็นอีกๆ.....”

ประเด็นนี้ผมขอเรียนชี้แจงว่า ยุคสมัยของปราสาทนั้น ผมอ้างจากนักวิชาการแทบทั้งสิ้น เช่น อ่างอาจารย์ น.ณ ปากน้ำ, อ่างอาจารย์ Smitthi Siribhadra และ Elizabeth Moore ซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกัน ส่วนคุณ ANGKOR จะเห็นด้วยหรือไม่ก็ได้ ถ้าหากไม่เห็นด้วย ก็ต้องให้ความเป็นธรรมกับผม โดยอ้างถึงผู้ที่คุณไม่เห็นด้วย ซึ่งไม่ใช่ผม วิธีการที่เหมาะสมน่าจะเป็นตามตัวอย่าง ดังนี้

“ตามที่อาจารย์ น.ณ ปากน้ำ, อาจารย์ Smitthi Siribhadra และ Elizabeth Moore กล่าวไว้ในบทความเรื่องปราสาทศิขรภูมิคือความภาคภูมิใจสู่ท้องถิ่น เขียนโดย วิสุทธิ์ ภิญโญวานิชกะ ใน www.wisut.net ที่กล่าวว่าปราสาทระแงงอยู่ในสมัยนครวัดนั้น น่าจะคลาดเคลื่อน ผมว่าน่าจะเป็นสมัยที่ต่อกันระหว่างสมัยบาปวน และนครวัดมากกว่า (สมัยบาปวนตอนปลาย – สมัยนครวัดตอนต้น) จากนั้นคุณก็

จะนำเสนอข้อมูลและเหตุผลที่จะโต้แย้งได้ตามต้องการ เห็นบอกว่าจะแจ้งให้ทราบเป็นฉากๆ ผมก็รออ่านอยู่ครับ

สำหรับผมขอเรียนว่า ผมพยายามหลีกเลี่ยงที่จะกำหนดอายุโบราณวัตถุสถานเขมรในประเทศไทย เพราะผมเห็นว่า การกำหนดอายุโบราณวัตถุสถานจากการศึกษาวิวัฒนาการของลวดลาย ซึ่งเป็นวิธีที่ศาสตราจารย์ฟิลิปป์ สแตร์น (Philippe Stern) อดีตภัณฑารักษ์ใหญ่แห่งพิพิธภัณฑน์กิเมต์ (Guimet) กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส และนางจิลแบร์ต เดอ โคราลเรมุสาด์ (G. de Coral Remusat) ศึกษานั้น เป็นการศึกษาเฉพาะส่วน คือ ศึกษาโบราณวัตถุสถานที่พบในประเทศเขมรเท่านั้น ไม่ได้ศึกษาโบราณวัตถุสถานเขมรที่พบในประเทศไทย ลาวและเวียดนาม อันเป็นการศึกษาที่ไม่ครอบคลุม จึงปรากฏว่ามีแต่เฉพาะศิลปะเขมรสมัยบาปวน สมัยนครวัด ฯลฯ ไม่มีศิลปะเขมรสมัยพนมรุ้ง หรือ สมัยพิมาย แต่อย่างใด ผมมั่นใจว่า หากศึกษาโบราณวัตถุสถานเขมรให้ครอบคลุมทั้งหมด การกำหนดยุคสมัยโบราณวัตถุสถานเขมรน่าจะถูกต้องแม่นยำมากกว่า

3. เรื่องพระพุทธรูปสมัยทวารวดีที่เก่าที่สุดในประเทศไทย ในบทความนี้ คุณANGKOR ได้แสดงความเห็นว่า “ ก็คงยังสรุปไม่ได้หรอกครับ ว่าเก่าที่สุด เพราะสิ่งที่เรายังไม่เคยเห็นยังมีอีกเยอะ สิ่งทีลงพิมพ์ในหนังสือต่างๆ ก็เชื่อว่าจะมีครบทุกแบบ เพียงแต่เขียนเท่าที่เขามิ เขารู้ เขาเห็น เท่านั้น.....ฉะนั้นจะสรุปว่าของเมืองฝ้ายเก่าที่สุดนั้นคงไม่ได้ แต่ถ้าเป็นชิ้นหนึ่งที่เก่าที่สุด ก็พอรับได้ แต่ต้องเป็นเฉพาะพิมพ์” นาคปรก”เท่านั้นนะครับ ส่วนพิมพ์ลอยตัว หรืออื่นๆ มีอายุเก่ากว่าเมืองฝ้ายก็ยังมี”

ในประเด็นนี้ก็เช่นเดียวกัน กล่าวคือ ในบทความได้ระบุว่า พระพุทธรูปปางนาคปรกศิลปะจากบ้านฝ้ายเป็นพระพุทธรูปสมัยทวารวดีที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทยนั้น ผมสรุปจากบทความของศาสตราจารย์ หม่อมเจ้าสุภัทรีดิศ ดิศกุล เรื่อง พระพุทธรูปนาคปรกศิลปะที่ค้นพบใหม่ในศิลปะทวารวดี ในวารสาร คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งท่านศึกษาเปรียบเทียบจากพระพุทธรูปสมัยทวารวดีหลายองค์

ฉะนั้นวิธีการก็คงเช่นเดียวกับที่กล่าวไว้แล้วคือ คุณควรอ้างที่มาของข้อความที่คุณไม่เห็นด้วยจากนั้นก็ต่อด้วยข้อมูลและเหตุผลตามแนวคิดของคุณ ซึ่งใครจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ต้องว่ากันต่อไป

ส่วนที่พูดถึง “พระพิมพ์อื่นๆนอกเหนือจากนาคปรกที่เก่าสุดนี้แล้ว ที่จริงก็มีพิมพ์อื่นๆอยู่ด้วย เช่น

1. พิมพ์สมาธิเพชรขัดหลวมๆเช่นเดียวกัน เหมือนกันแต่ พื้นหลังเป็นกึ่งโพธิ์ และมีสнопอยู่ ด้านข้างซ้าย – ขวา พบที่ตำบลโคกปี่ อำเภอสริมโหด จังหวัดปราจีนบุรี มีอายุราว พุทธศตวรรษที่ 12

2. พิมพ์นาคปรกเหมือนกันแต่เลยกับที่พบที่เมืองฝ้าย แต่พบที่ปราจีนบุรี ปัจจุบันอยู่ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนคร มีอายุยุคเดียวกัน”

ส่วนนี้ ผมไม่เข้าใจความหมาย เพราะผมเขียนถึงพระพุทธรูปนาคปรกที่แกะสลักด้วยศิลปะจากบ้านฝ้าย ไม่ได้พูดถึงพระพิมพ์แต่อย่างใด

และที่เสนอแนะมาว่า “ลองอ่านในหนังสือ ศิลปะทวารวดี ของกรมศิลปากรจะชัดกว่า ของมหาวิทยาลัย” นั้น ผมว่าเป็นทัศนะที่คับแคบเกินไป ครับผม